

[Kundecenter](#) [Plus](#) [Live](#) [Nyhedsbreve](#) [E-avis](#) [Annoncer](#) [Erhverv](#) [⚙ Administrér samtykke](#) [Persondata](#)

Hej, ander

POLITIKEN

DEBAT

DEBATINDLÆG

LEDER

KRONIKEN

KLUMMER

DAGENS TEGNING

INSEND DEBATINDLÆ

FORANDRING FORDÆRVER

POLITIKEN

DEBAT

DEBATINDLÆG

LEDER

KRONIKEN

KLUMMER

DAGENS TEC

MENU Hej, ander

Tegning: Claus Nørregaard, POLITIKEN

DEBATINDLÆG 13. MAR. 2020 KL. 19.38

ANDERS FOGH JENSEN
Filosof

LÆS ARTIKLEN SENERE

Dette er et debatindlæg. Indlægget er udtryk for skribentens holdning. Alle holdninger, som kan udtrykkes inden for straffelovens og presseetikens rammer, er velkomne, og du kan også sende os din mening [her](#).

Filosof Anders Fogh Jensen: Vi troede, at markedet og de store selskaber havde vundet, men nu ser vi, hvorfor det er godt at have en stærk stat

Midt i coronakrisen skal vi huske, hvad de hårdtrante italienere har lært os om epidemibekæmpelse. Griber vi tragedien rigtigt an, kan vi se den som en beredskabsøvelse på større kriser i fremtiden, og den kan ligefrem få positive følger – f.eks. større taknemmelighed og samfundssind.

▶ AUTOMATISK OPLÆSNING

BLÅ BOG

Anders Fogh Jensen

Født 1973. Filosof (ph.d.), foredragsholder og forfatter til en lang række bøger, herunder 'Epi-demos' – en lille bog om store epidemier samt samtidsdiagnostiske bøger som 'Projektsamfundet', 'Projektmennesket', 'Pseudoarbejde' og teaterstykket 'De danser alene'.

Ud over at holde foredrag arrangerer han dannelsesrejser og filosofisk konfirmation (se filosofen.dk)

FÅ DEBATTEN I DIN INDBAKKE

En gang om ugen får du de skarpeste

Så kom den. En stemning af pest. Men det blev mere end en stemning, det

og mest tankevækkende
indlæg fra Danmarks
bedste debatunivers

anders@filosoffen.dk

Tilmeld

blev en reel epidemi. Det betyder udparcellering og videst mulig karantæne i egne hjem. Danmark blev det andet europæiske land efter Italien, der slog bak og gik i forsvar.

Man kan sammenligne – og det er kun en strukturel sammenligning, alle forskelligheder i alvor ladt ude – epidemisituationen med en udvisning i fodbold. Når et hold får en spiller udvist, så gælder det ikke længere om at kreere, score eller på anden måde blamere sig. Så handler det om at lukke ned, passe sine zoner og basale opgaver og få tiden til at gå.

[Visit Advertiser's website](#)

Denne strategi for 0-0 kaldes på italiensk *catenaccio*, dørslå. Man lukker forsvarskæderne og kæmper for 0-0 og håber på et contramål. Fodboldelskere vil have set dette i Napolis hjemmekamp mod Barcelona for godt to uger siden.

Italien er på mange måder et forbillede. De har ikke blot beriget os med *catenaccio*, de har en lang tradition for epidemibekæmpelse og er nu ved tilfældighedernes spil igen blevet vores organisatoriske forbillede. Det er nemlig skæbnens sammentræf, at de nuværende strategier for epidemibekæmpelse – populationens *catenaccio* – netop blev udviklet i Italien.

Læs også: Forsker i Facebook om coronavirusen: Kriser samler og splitter vores samfund, fordi de berører os forskelligt

Grundreglen i al epidemibekæmpelse handler om ikke at berøre. Det hedder i fagsproget antitakticitet. Når en epidemi rammer et område, er det første, man tænker og gør, som Mette Frederiksen formulerede det: Stå sammen ved at holde afstand. Epidemierne er nemlig en provokation til befolkningerne: 'Organisér jer, eller I dør. Hvad gør I nu?'. Og det første og mest selvfølgelige er at blokere smittekontakten. At isolere kommer af det italienske *isola*, der betyder ø. Man kan sende folk ud på en ø eller bygge øer ind i byen, som hjemmekarantænen mimer.

Hvis man vender epidemibekæmpelse om, får man biologiske våben. 21. februar 1495 forsøgte franskmændene at invadere Napoli. Napolitanerne – nu er de der igen – sendte smukke unge syfilisbefængte kvinder ud i gaderne, som franskmændene indlod sig med. Man indledte med andre ord en omvendt antitaktilitet – på dansk en berøringsfristelse.

Sådan er der talrige eksempler på, at epidemibekæmpelse vendt på hovedet har virket som biologisk våben. Et af de første eksempler var faktisk selve grunden til, at pesten kom til Italien i 1347, nemlig at tatarerne katapulterede pestramte lig ind over byen Kaffa i det nuværende Ukraine, og at dele af befolkningen i Kaffa flygtede til Italien.

I 1347 afvistes skibe i Genova, og det førte til spredningen af pesten op ad Rhonefloden og til Barcelona. Man taler ofte om spredningen af pesten som en steppebrand, men det tog alligevel to år, 1347-1349, at nå fra Italien gennem Europa til Norge.

I dag taler vi dage.

Bevægelsen er blevet så meget mere hektisk. Det, vi har hyldet som bevægelsens hastighed og liberaliseringens nedbrydning af alle grænser, viser sig nu også som epidemispredningens motorveje. På pestens tid og århundreder fremover var det primært handel og krig, der spredte epidemier – i dag er det også turisme og adspredelse.

Læs også: Sarah Glerup er muskelsvindpatient: Din afslappede holdning til corona går ud over os sårbare

Når italienerne er forbillede, er det også, fordi de netop udviklede de strategier, der skulle til, for at opdæmme epidemierne. Ikke vaccinen – den blev først udviklet i slutningen af det 18. århundrede. Heller ikke mikrobiologien, der først blev udviklet i slutningen af det 19. århundrede. Men raffineringen af de antitaktile strategier.

Med spedalskheden, der særligt stod på fra det 12. til det 16. århundrede, havde man primært anvendt *exorisme*, dvs. forvisning. Den antitaktile strategi, man udviklede under pesten i Italien var det, man kalder profylaktisk, det vil sige præventiv:

Når nogen kom til byen, skulle de forblive uden for byen i 40 dage, fordi man mente, at folk døde af pest på 37 dage. Hvis de ikke var døde inden da, ja, så havde de nok ikke pest og kunne komme ind i byen. Det italienske ord for fyrretyve er *quarantina*, heraf ordet og begrebet karantæne.

Men hvad gør man, hvis byen allerede er pestbefængt? Dette udviklede man særlige strategier for i det 17. århundrede, som vi nu kan genkende i dagens hjemmekarantæner. Man byggede nemlig den byudvendige

karantæne ind i byerne og lavede forordninger om, at alle skulle blive hjemme i 40 dage.

Hver familie skulle vise sig i vinduerne hver morgen, hvor en ordonant gik rundt og optalte byens indbyggere. Der var regler for transport af madvarer til husene og regler for, hvordan de skulle rense deres huse. Byerne svarede på epidemiens provokation 'organisér jer, eller I dør', og de overlevede som by.

Det er skæbnens træf, at det igen er Italien, der lukkede ned i en intern *quarantina*. Og det er Italien, der er blevet vores forbillede for organisering. Det kan virke tilfældigt, men i hvert fald har Italien en tradition.

Læs også: Journalist efter danskernes korporlige opgør om toiletpapir: Lad os gøre 'samfundssind' til årets ord

På mange måder er spredningen af covid-19, coronavirus, en realitetspåtrængende hændelse. Langt de fleste af os lider endnu ikke af coronavirus i skrivende stund (medio marts 2020), men det vil en stor del af os snart komme til. Og vi vil overleve det. Vi hørte jo også om sars i 2002-3 og siden om fugleinfluenza og svinepest.

Det særlige ved denne epidemi er, at den trængte ind på os.

I 2015 blev *territoriet* en overraskende genkommende faktor, da flygtningene vandrede op ad de danske motorveje. Hvor pågående indvandring tidligere havde drejet sig om lande, vi så i fjernsynet, så stod de nu pludselig her på de danske veje.

Efter at vi i liberalistiske drømme - og filosofisk betragtet er det afleveringer fra 68'erne - havde tænkt, at grænsenedbrydning var altings løsen, måtte vi sande, at territoriet igen havde betydning.

For folk som jeg, der er nostalgikere og elsker den farvede globus, fordi den er udtryk for forskellighed, havde territoriets tilbagekomst ikke udelukkende negative konnotationer.

Coronavirussen satte tilsvarende *populationen* tilbage i en betydning, som ellers havde fortonet sig. I de første dage handlede det om at suspendere høfligheds- og kærlighedsudtrykkene. Kram og håndtryk skulle man undgå. Nu er det blevet til hjemme*quarantina* og *isolation* efter den i fortiden og nutiden italienske model.

I både territoriets og populationens tilfælde betød denne indtrængen, at staten trådte i karakter. Statens myndige stemme var ellers trådt i

baggrunden for markedet, og over for de store selskaber har staten ofte virket underligt svag. Måske vi nu kan påmindes om, hvorfor det er godt at have en stærk stat.

Læs også: Forsker i smittepsykologi: Corona-krisen kan lukke samfundet helt ned, hvis ikke regeringen ændrer kurs og begynder at spille med åbne kort

Tusinder kommer til at dø coronavirus. Lad os ikke stikke os selv blår i øjnene. Noget af den just udmeldte *quarantina* handler om ikke at belaste sundhedspersonalet, om ikke at forhale eller forhindre andre behandlinger, om at virussen ikke eskaleres for hurtigt. Mange af os kommer til at få coronavirus, fordi den er så smitsom, og det skal nok gå. Lad os besinde os, lad os tage det alvorligt.

Ud over de tragiske dødsfald kommer der til at være en del positive virkninger af coronavirus på længere sigt.

Den første er: Dette er en beredskabsøvelse. Det er alvorligt, men det bliver formentlig i fremtiden mere alvorligt. Det er ikke bare vores held, at virussen kom til andre lande før os, men også at den har en dødelighed på under 1 pct. Sars i 2002 havde en dødelighed på 10 pct., den spanske syge for 100 år siden på 20 pct., kopper på 60 pct. Vi øver os lige nu på noget, der kan og nok bliver meget mere pågående og farligt.

Det andet er: I kampen mellem klima og kapitalisme er udfaldet ikke imponerende. Vi taler meget om omlæggelse, men vi øger til stadighed vores kultveilteforbrug. Vi er simpelthen ikke truede nok.

Men som altid er epidemier inspirerende bespænd. Vi kan ikke rejse i påsken, så vi må blive hjemme. Måske var det ikke så slemt endda. Om lidt kan vi ikke forbruge kinesiske varer. Det går nok fint. Hvordan skal du så få en ny jakke hver femte måned? Du skal bytte eller reparere. Og det bliver fint. Således kan den epidemiske situation måske få os til at vænne os til ting, som miljøbevægelsen endnu ikke kan.

Det tredje er: Der indfinder sig et hensyn til populationen. For en lille uge siden var det et dilemma mellem høflighed og hensyn. Håndtrykket, der faktisk blev indført som en afstandtagen fra det mere intime kindkys, blev erstattet af *coronavinket*. Men det særlige er hensynet: Hvem er det for? Er det for mig? Jo, bestemt. Er det for min næste? Jo, det er også en selvmistænkeliggørelse – jeg tager hensyn til dig.

Dette var også et væsentligt element i den moralske og æstetiske markedsføring af kondomet som et vigtigt element i natbordsskuffen i 1980'erne: 'Jeg er lækker, fordi jeg tager hensyn til dig'. Men vi har lige nu også en ret klar populationsbevisthed, som sætter sig igennem: Vi gør hver

især noget for populationen.

For det fjerde har vi en stat, der markerer sig. Den svage stat, der ikke kan eller vil noget i forhold til store nationale selskaber, mærker vi kun i form af diktater. I fremtiden vil vi nok se meget mere indblanding i hinandens sundhedssystemer landene imellem, sådan som vi nu ser det på finanserne i EU og finanssystemets tilbejlere.

For det femte tror jeg, at der vil indfinde sig en mild taknemmelighed. Vi lever til dagligt i en tinnitus af baggrunds frygt og jamrer som prinsessen på ærten over meget små farer sammenlignet med folk i det 18. og 19. århundrede. Verden er blevet meget mere sikker, men vi har ikke fået indløst den ro. Måske bliver vi taknemmelige over, at vores verden til daglig er så sikker, taknemmelige over, at vi kan mødes, og taknemmelige over et sundhedsvæsen, der har erfaringer med epidemier, når vi ikke selv har.

Vind en iPad Pro:

Minder du mest om Gandhi eller techgiganterne?

[Tag testen](#)

Og det er måske netop det, der træder tydeligt frem nu: Selv om vi som individer er helt uerfarne med epidemier, så er vores samfund det ikke. Samfundet har lange erfaringer med de strategier, staten ruller ud. Mit råd til alle de karantæneramte derhjemme, som ikke kan arbejde fuld tid, er at anskaffe sig Boccacios 'Il Decamerone', der netop er kommet i en ny dansk oversættelse, 'Dekameron'. Læs den, eller læs den op for hinanden, det vil virke lindrende.

Bogen fra 1349 indeholder 100 historier og handler om syv kvinder og tre mænd, der stikker af fra pestens Firenze og laver deres egen karantæne. Her fortæller de over ti dage hinanden historier. Og det er måske det mest lindrende, man kan gøre i en pesttid: at høre, at det har været sådan før og meget værre - og så i øvrigt ellers give sig til at læse historier for hinanden.

INGEN HAR KOMMENTERET ENDNU

REDAKTIONEN ANBEFALER

Kina-kender: Coronakrisen er den perfekte storm – og du kan ikke stole på tallene fra Kina

KRONIKEN |

LÆS MERE:

Sarah Glerup er muskelsvindpatient: Din afslappede holdning til corona går ud over os sårbare

DEBATINDLÆG |

Forsker i Facebook om coronavirussen: Kriser samler og splitter vores samfund, fordi de berører os forskelligt

DEBATINDLÆG |

Forsker i smittepsykologi: Corona-krisen kan lukke samfundet helt ned, hvis ikke regeringen ændrer kurs og begynder at spille med åbne kort

KRONIKEN |

Journalist efter danskernes korporlige opgør om toiletpapir: Lad os gøre 'samfundssind' til årets ord

DEBATINDLÆG |

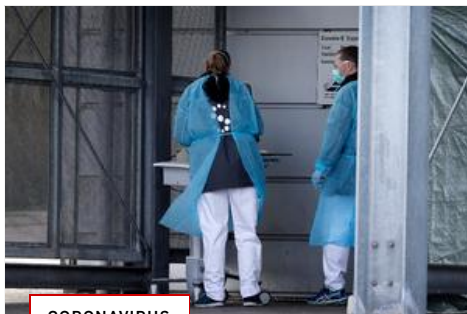

POLITIKENS NYHEDSAPP

Få overblik over dagens vigtigste nyheder og oplev vores stærkeste læseoplevelser på din smartphone.

Indtast dit mobilnummer, og få en SMS med et link til at downloade.

LÆS MERE

CORONAVIRUS

Overlæge opfordrer til at teste flere danskere: Vi vandrer ind i en usikker fremtid med bind for øjnene

DEBATINDLÆG |

CORONAVIRUS

Journalist efter danskernes korporlige opgør om toiletpapir: Lad os gøre 'samfunds-sind' til årets ord

DEBATINDLÆG |

Du er en hykler, Uffe Elbæk: Når det kom til stykket, gav han ikke en skid for alle de flotte ord

DEBATINDLÆG |

Hjemvendt fra Afrika og i frivillig karantæne: Vi kan ikke stole alene på rapporteringen, så længe der er risiko for underrapportering

DEBATINDLÆG |

Forsker i Facebook om coronavirussen: Kriser samler og splitter vores samfund, fordi de berører os forskelligt

DEBATINDLÆG |

Jes Stein Pedersen: Én epidemiolog må have røde ører

DEBATINDLÆG |

MEST LÆSTE

- 1** **Eva Smith: Regeringen vil passe på Danmark, men man lukker øjnene for en bombe, der en dag vil sprænges af had og hævn mod Danmark**
DEBATINDLÆG | 🔒
- 2** **»Vi står på ubetrådt land«: Danmark lukker grænserne i morgen middag**
DANMARK | 🔒
- 3** **Live: Polen kopierer Danmark - lukker grænserne søndag**
SUNDHED | 🔒
- 4** **Psykolog: »Du tager afsted og tænker, at det nok ikke er noget. Det går op for dig, at du nok er syg. På det tidspunkt har du smittet en masse andre«**
SUNDHED | 🔒
- 5** **Danskere i udlandet skal skynde sig at komme hjem**
REJSER | 🔒

SENESTE NYT

- Bilist meldes i kritisk tilstand efter ulykke på Vestsjælland**
16 MINUTTER SIDEN | 🔒
-
- Corona: Iransk storayatollah vil købe vaccine - om det så er i Israel**
23 MINUTTER SIDEN | 🔒
-
- Hjælp fra uventet kant: EU svarede ikke på Italiens bøn om støtte, men nu flyver Kina læger og udstyr ind fra Wuhan**
25 MINUTTER SIDEN | 🔒
-
- Digter: Hvorfor blev Hingstekåring i Herning gennemført trods advarsel mod større forsamlinger?**
45 MINUTTER SIDEN | 🔒
-
- Et døgn: »Alt, hvad vi ser, har vi jo set i Kina. Nu kommer det her med ugers forsinkelse«**
47 MINUTTER SIDEN | 🔒

Eva Si
Danmar
bombe, c

Du er en f
stykket,

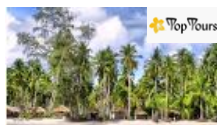
Danske

»Vi står på
gr:

Psykolog:
nok ikke
nok er syg

Estland
 Danskerbyen Tallinn
 5 dage
 Pris fra kr. **3.899**

Indonesien
 Sommerferie 2020
 14 dage
 Pris fra kr. **8.498**

Temarejser fundet på
travelmarket
 Sammenlign rejser

Se alle temarejser

Annonce

FOR ABONNENTER

CAMILLA STOCKMANN

Befolkningen kan gå op i lys lue grundet højt forbrug af håndsprit

KULTUR |

1 hjerte fra mad-anmelderen: At være gæst på Café Victor føles som at få en olfert af en flok rigmandssønner

RESTAURANTANMELDELSER |

POLITIKEN PLUS

Trådløse høretelefoner: Design fra danske SACKit

De perfekte bluetooth høretelefoner til hverdagsaktiviteter og sport, der spiller op til 8 timer på en enkelt opladning.

[Se mere](#)

Spar 15% som Politiken-abonnent

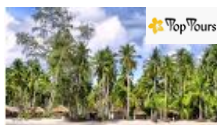

Estland

Danskerbyen Tallinn

5 dage

Pris fra kr. **3.899**

Indonesien

Sommerferie 2020

14 dage

Pris fra kr. **8.498**

Temarejser fundet på **travelmarket**
Sammenlign rejser

[Se alle temarejser](#)

Annonce

PODCASTS

Særudgave om corona (4): Hv

10:46

Særudgave om coronaepidemien (4).

Først var aktiekurserne i frit fald, nu stiger de igen. Betyder det, at investorerne ikke længere er bekymret over corona-epidemien? Kan det ende med en voldsom økonomisk krise? Politikens finansanalytiker, Frank Hvid Petersen, svarer på en række spørgsmål om konsekvenserne af, at verden lukker ned.

Særudgave om corona: Derfor

15:30

Særudgave om coronaepidemien (3).

Politikens sundhedsredaktør, Lars Igum Rasmussen, fortæller, hvorfor mere end 700 smittede efterlader et stort mørketal. Corona-virus er nu sluppet fri i Danmark. Derfor er lægerne ikke længere så optagede af, præcis hvor mange der er smittet.

Særudgave

Denne gang r på Politikens lægerne og s mennesker b Denne podca

FORSTIDEN

8:45

Sprogforskeren opklarer: Hvem var de hamsters, der hamstrede så massivt i onsdags?

KULTUR |

CORONAVIRUS

Video player is loading.

»Vi står på ubetrådt land«: Danmark lukker grænserne i morgen middag

For at bremse coronavirussen i Danmark lukkes de danske grænser. Fødevarer vil stadig kunne komme ind i landet.

CURRENT | DANMARK | LÆS SENERE

Time: 0:00
Live: Polen kopierer Danmark - lukker grænserne søndag

Duration: -
Danskere i udlandet skal skynde sig at komme hjem

Filosof Anders Fogh Jensen: Vi troede, at markedet og de store

selskaber havde vundet, men nu ser vi, hvorfor det er godt at have en stærk stat

DEBATINDLÆG |

Hjælp fra uventet kant: EU svarede ikke på Italiens bøn om støtte, men nu flyver Kina læger og udstyr ind fra Wuhan

INTERNATIONALT |

CORONAVIRUS

Et døgn: »Alt, hvad vi ser, har vi jo set i Kina. Nu kommer det her med ugers forsinkelse«

DANMARK |

Ladet 0%
Stream Type LIVE
De fleste rejsende vil få pengene tilbage for aflyste rejser

Danske Regioner: Vi begynder at aflyse operationer i næste uge

CORONAVIRUS

Dansk Live efter hjælpepakke på 91 millioner kroner: Det er et plaster på et blødende sår

Pulje kan søges af både store sportsklubber og små koncertarrangører, og sekretariatschef fra Dansk Live forudser, at det er hans medlemmer, der vil drukne.

KULTUR | LÆS SENERE

EU tillader Danmark at kompensere coronaramte arrangementer

CORONAVIRUS

**Da der gik coronafrygt
i min vens fødselsdag:
»Jeg skal sgu vide det,
hvis du har noget
snask«**

DEBAT |

CORONAVIRUS

Psykolog: »Du tager afsted og tænker,
at det nok ikke er noget. Det går op
for dig, at du nok er syg. På det
tidspunkt har du smittet en masse
andre«

Hvad sker der i vores hoveder, når en epidemi med en ny og ukendt virus spreder sig?
Det har psykolog Anders Colding-Jørgensen nogle bud på.

SUNDHED | LÆS SENERE

CORONAVIRUS

Læsernes historier: Det var som stilhed før storm på 'Riget'

Usædvanlig ro, tomme elevatorer og meget snak om corona prægede dagens hospitalsbesøg, fortæller en læser. En radiolog beretter fra en hverdag, der er vendt op og ned. Og familien Østergaard klarer livet i karantæne med Nemlig.com og gode naboer.

DANMARK | LÆS SENERE

Læsernes oplevelser: Lisa holder spiredag, Lea skaffer hjælp, og Tanja laver hjemmeundervisning

CORONAVIRUS

Pernille Rosenkrantz-Theil slår fast: Nødpassning gælder også børn af privatansatte

UDDANNELSE | [LÆS SENERE](#)

Politiken efterlyser: Del din historie fra et Danmark, der er ved at lukke

Overlæge giver gode råd: Selv om børn er kendt for at være smittefabrikker, må de stadig godt lege med hinanden og se friske bedsteforældre

Folk døber deres
børn, bliver gift og
begraver deres kære
til hans musik, selv
om kritikerne kalder
den banal

KULTUR

OM POLITIKEN

Organet for den højeste oplysning siden 1884

Rådhuspladsen 37

1785 Kbh. V.

Kontakt redaktionen: 33 11 85 11

Kontakt kundeservice: 70 15 01 01

[Kontakt os](#)

[Politikens vision](#)

[Politikens journalistik og etik](#)

[Arkivet](#)

[Annoncer](#)

[Sikker postkasse - SecureDrop](#)

Chefredaktionen

Christian Jensen (ansvarshavende)

Anne Mette Svane

Digital direktør

Troels Behrendt Jørgensen

Kommerciel direktør

Astrid Jørgensen

Digital redaktionschef

Thomas Berndt

Digital udviklingschef

Aske Johan Koppel Stræde

Annoncedirektør

Thomas R. Larsen

Forsideredaktør lige nu

Niels Holst

Vi tager ansvar for
indholdet og er tilmeldt

**PRESSE
NÆVNET**

Copyright Politiken 2020